

İş ve İşçi Bulma Kurumu kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/509)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/449, 6/2563

26 . XI . 1945

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İş ve İşçi Bulma Kurumu kuruluş ve görevleri hakkında Çalışma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 19 . XI . 1945 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başbakan

Ş. Saracoğlu

İş ve İşçi Bulma Kurumu kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun tasarısı gerekçesi

İlişik olarak sunulan kanun tasarısı İş Kanununun IV neü bölümüne konu olan iş ve işçi bulma faaliyetlerini Devlet eliyle düzenleyip çevirecek muhtar idareli bir kurumun dayanacağı hükümleri tespit eylemektedir.

3008 sayılı İş Kanununun 63 ve 64 neü maddelerinde yazılı görevleri yapmak üzere İş ve İşçi Bulma Teşkilâtı kurulması hakkındaki tasarı evvelece Ekonomi Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki 3612 sayılı kanunun 8 neü maddesi gereğince hazırlanıp Büyük Millet Meclisine sunulmuş, ancak bu konuda memleket ihtiyaçlarını daha iyi karşılayacak surette tamamlayıcı incelemeler yapılmasına ihtiyaç görülerek tasarı 1940 yılında Büyük Millet Meclisinden geri alınmıştır.

Gerçekten yurdumuzda endüstri ve imar işlerimizin gelişmekte olması insan emeği kaynaklarımızın çalışma sahalarına düzenli bir şekilde tevcih edilmesini zaruri kılmakta, bir taraftan nüfusunun boş ve verimsiz kalmış iş gücü kaynaklarını harekete geçiren ekonomik bir rolü başaracak diğer taraftan her ne sebeple olursa olsun iş bulamamış yurttaşlara elverişli çalışma fırsatları bularak geçim imkânlarını gerçekleştirmek ve hayat standartlarını yükseltmek suretiyle sosyal bakımdan koruyucu bir görevi üzerine alacak bir teşekküle ötedenberi ihtiyaç hissedilmektedir. Şimdiye kadar özel iş bulma idarehanelerinin mevzî mahiyette kalan ve işçilerin istikrarını bozan iş bulma faaliyetleri müspet olmaktan çok uzak kalmış; esasen Milletlerarası çalışma teşkilâtının 17 neü toplantısında kabul edilmiş olan 34 sayılı sözleşme esaslarına uygun olarak İş Kanunumuzun IV neü bölümü hükümleriyle, ücret mukabilinde çalışan bu gibi özel iş bürolarının peyderpey kaldırılması ve yenilerinin de çalışmaması kesin olarak derpiş edilmiş bulunmaktadır. Hayır derneklerinin zaman zaman sosyal yardım mahiyetinde olarak yaptıkları iş bulma faaliyetleri ise bütün memleketin iş ve işçi haemini gözönünde tutan düzenleyici bir Devlet cihazına olan ihtiyacı hiçbir suretle karşıyamamakta, İş Kanununun da emretmiş olduğu bu teşkilâtın biran önce kurulması zarureti gün geçtikçe daha kuvvetli hissedilmektedir. Şu kadar ki, memleketimiz için tamamiyle yeni olan bu işin başarılmasında gözönünde tutulan büyük güçlükler, bu işin daha sonraya bırakılmasını gerektirmese bile, başlangıçta çok ihtiyatlı adımlarla hareket edilmesini ve ileride kazanılacak tecrübelerle göre tedricen hizmetin genişletilmesini zaruri kılmaktadır. İlişik kanun tasarısı, bu düşüncelerle ve kurumun birdenbire karşılamıyacağı derecede büyük hacimde iş ve işçi talepleriyle

güçlülere uğramasını önleyecek hükümlere yer vererek hazırlanmış bulunmaktadır, gerek iş veren ve gerek işçilerin bu teşkilâtın hizmetinden faydalanırken kötü niyetle hareket etmeleri ihtimaline karşı da bazı tedbirler gözönünde tutulmuştur.

Çalışma konusunun icabı olarak büyük ölçüde işçi sevkıyatı yapacak, bu işçilere avans verecek, işçi temini hususunda doğrudan doğruya işverenlerle münasebete girecek olan bu teşkilâtın yabancı memleketlerdeki örneklere uygun olarak muhtar mahiyette tüzelkişilikte bir kurum olması faydalı görülmüştür.

Kurum bu kanunla özel hukuk hükümlerine tâbi olacak ve İş Kanununun 63 ve 64 nci maddelerine ve İş Kanunu gereğince çıkarılacak özel tüzük hükümlerine göre çalışacaktır.

İş ve işçi piyasasının esaslı unsurları olan işveren ve işçilerle işçi çalıştıran Bakanlıkların ve ilgili illerle belediyeler teşkilâtının temsilcilerini ihtiva üzere bir Danışma Kurulu Bakanlığın iş ve işçi bulma politikasına ait tedbirlerinin gerçekleşmesini kolaylaştıracak mahiyette görülmüş ve böylece bu kurumun işçi ve işverenlere tarafsız ve eşit olarak yapacağı hizmetlerin genel idaresinde her iki tarafın da düşünce ve dileklerine pay bırakan imkânlar sağlanmıştır.

Bu kurumun Devlet müessesesi olmasından doğan hükümlerle, teşekkül tarzı ve memurlarının durumu bakımlarından 4792 sayılı kanundaki hükümlere benzer esaslar konulmuştur.

Adalet, Bütçe, Ekonomi, İşçileri, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Ticaret Komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu

T. B. M. M.
Geçici Komisyon
Esas No. 1/509
Karar No. 1

26 . XII . 1945

Yüksek Başkanlığa

İşçiye iş ve işe işçi bulmak için Çalışma Bakanlığınca hazırlanarak 26 . XI . 1945 tarih ve 6/2563 sayılı Başbakanlık tezkeresiyle Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarısını incelemek ödevi Kamutay kararıyla Adalet, İşçileri, Sağlık ve Sosyal Yardım, Ekonomi, Bütçe ve Ticaret Komisyonlarının seçtiği dört üyeden kurulmuş olan Geçici Komisyonumuza verilmiştir.

Geçici Komisyonumuz, yaptığı bir çok toplantılarda Çalışma Bakanının da huzuriyle tasarıyı incelemiştir.

Konuşmalar sırasında şu mütalâalar böyle bir teşkilâtı zarurî görmüştür:

Her zaman ve her yerde olduğu gibi endüstrinin genel bünyesinde bir takım değişiklikler vücutte gelmektedir. Bu değişiklikler, istisnâî olaylar değil, ekonomik teşkilâtın genel dinamizmidir. Ekonominin türlü faaliyeti arasındaki muvazaneyi sağlamak, bu dinamizmi düzenlemek ile mümkündür. Bunun için de ekonominin maddi faktörlerinin tekâmülü ile insan faktörünün tekâmülünü ahenkleştirmek gerek-

tir. Böylece tamamen bir kamu hizmeti görecektir. Böylece tamamen bir kamu hizmeti görecektir. Böylece tamamen bir kamu hizmeti görecektir. Böylece tamamen bir kamu hizmeti görecektir. Böylece tamamen bir kamu hizmeti görecektir.

Yurdumuzda endüstri, imar, kara ve deniz taşıt işlerimizin gelişmekte olması insan emeği kaynaklarımızın çalışma sahalarna düzenli bir şekilde tevcih edilmesini zarurî kılmaktadır. Öteyandan iş bulamamış yurtdaşlara elverişli çalışma fırsatları vermek suretiyle geçim imkânlarını gerçekleştirmek de lâzımdır. Sosyal ekonominin bu önemli noktası, tasarının konusu olan iş ve işçi bulma kurumunun teşkilini meydana getirmektedir.

Memleketimiz için tamamiyle yeni olan bu işin başarılmasındaki güçlükler, Hükümetçe de takdir edilerek gerekçede açıklanmış ve «ihtiyatlı adımlarla hareket edilmesi ve ileride kazanılacak tecrübelerle göre hizmetin genişletilmesi» kaydı şükranla karşılanmıştır.

Yapılan görüşme ve tartışmalar sonunda: Birinci maddede adı geçen iş ve işçi bulma kurunu görevinin İş Kanununun şumülü di-

şında kalan her türlü iş ve işçi isteyenlere de teşmil edilmesi ve teşebbüs edilen yeni faaliyetin mahiyeti itibariyle yalnız fabrika işçilerine münhasır kalmıyacağı, bu faaliyetin, İş Kanununun şumulü dışına çıkılarak gelişmekte olan Türk topluluğunda her türlü işsive ve muhtarip vatandaşa el uzatmak maksadıyla Tarım, deniz ve kara taşıtları ve fikir işçilerine de şamil olması gerektiği neticesine varılmıştır. Bu sebeple, Hükümet teklifinin birinci maddesinin ikinci fıkrası fazla görülerek maddeden çıkarılmıştır. Tasarıda İş Kanununun dördüncü faslına atıf yapılması kanun tekniğine uygun bulunmamış ve maddelerin numaralarıyla belirtilmesine karar verilmiştir.

Bunun neticesi olarak: İş Kanununun bu faslında adı geçen iş ve işçi teşkilâtı ve «genel merkez dairesi» ile buna terettüp eden görevler ve yetkiler bu kanunla teşkil olunan kuruma geçeceği tabii görülmüştür. Yine İş Kanununun bu faslında geçen «İlgili makam» tâbiri de kuruma ait teşkilât değil Çalışma Bakanlığının yetkili teşkilâtı olarak anlaşılmalı lazımgelir.

Birinci maddede kurumun malî ve idari bakımından muhtar olup olmayacağı üzerinde uzun tartışmalar yapılmıştır. Bu tartışmalardan sonra, iş ve işçi bulma gibi yeni bir kamu hizmetini üzerine alan büronun, yaşayan ekonominin önemli bir organı olmak mecburiyetinde olduğu ve faaliyetlerinde geniş muhtariyetten faydalanması lâzımgeldiği ve patron ve amele temsilcileri tarafından ya bizzat idare olunmaları veyahut denetlemeleri gerektiği lüzumlu görülmüş ve malî ve idari bakımdan muhtar bir kurumun tamamen bitaraf bir idare ve teknik bakımdan müessir bir hizmet yaratacağı kanaatine varılmıştır. Böylece, kurumun muhtar olması esas kabul edilmiştir.

Muhtariyeti esas kabul edilen kurum, bu kanunla özel hukuk hükümlerine uyarak faaliyette bulunacaktır.

Kurumun Çalışma Bakanlığına bağlı olduğunun açıklanması uygun görülmüş ve maddeye buna dair bir ibare eklenmiştir.

İkinci maddede, 3008 sayılı İş Kanununun 5 ne maddesine yapılan atıf kanun tekniği bakımından doğru görülmüş ve adı geçen kanunun 5 ne maddesi hükümlerinin açıklanması uygun bulunmuş ve madde bu görüşle yeniden yazılmıştır.

Üçüncü madde — Muhtar bir kurumun faaliyetinden doğacak sorumluluğa dokunmakta olduğundan komisyonumuzda yapılan konuşmalar sonunda, idari ve malî bakımdan muhtariyeti esas kabul edilen kurumun yine idari ve malî bakımdan sorumlu tutulacağı zaruri görülmüş ve ancak iş ve işçi isteyenlerin bu taleplerini karşılamamaktan dolayı, aracılıktan başka bir şey yapmayan, kurumun hukukani sorumlu olmayacağı tabii telâkki edilerek madde de buna göre değişiklik yapılmıştır.

Hükümet teklifinin 4, 6, 7 ve 8 ne maddeleri sık sık değişen hükümler mahiyetinde görülmüş olduğundan ve esasen düzenlemek hakkı kuruma verilmiş olduğu cihetle, bu gibi faaliyete ait hükümlerin «Yönetmeliğe» bırakılması uygun bulunduğu tasarıdan çıkarılmıştır.

Dördüncü madde — Hükümet tasarısının beşinci maddesi olan bu madde de süre meselesi üzerinde durulmuştur. Filhakika, işveren veya veren vekili işçi isteğinde bulunurken kuruma yaptığı yazılı beyan ile bir taahhütte bulunmadır. Kurum derhal işçi bulamazsa bu taahhüt ne zamana kadar muteber olacaktır?

Yapılan konuşmalar sonunda, işveren veya veren vekili yazılı beyanda bulunurken teklifini bir süre ile hudutlandırması veya geri alması gerekeceği ve iş veren veya işveren vekilinin işçi isterken bir icapta bulunduğu ve maddenin icap ile kabul hallerini ilgilendirdiği ve bu sebeple genel hükümlerin cari olacağı neticesine varılmıştır.

Maddenin ikinci ibaresi biraz daha Türkleştirilerek daha açık bir hale konmuş ve böylece madde aynen kabul edilmiştir.

Beşinci madde — Hükümet tasarısının 9 ne maddesi olan bu maddede, işverenden avans olarak alınan paranın işçilere verilmesi ve verilmemesi hallerinde doğacak sorumluluğun kuruma yükletilmesi genel hükümler icabından olması tabii görülmüş ve kurumu da sorumluluktan beri kılmak âdil telâkki edilmemiştir. Bu sebeple birinci fıkranın ikinci ibaresi kaldırılmıştır.

Son fıkraya gelince : Yolparası ödenmesi hususunda işçi ile işveren arasında hususi bir anlaşma yapıldığı surette, bu anlaşma hükümleri tabii olarak mahfuz kalacağından, bu fıkra fazla telâkki edilmiş ve maddeden çıkarılmıştır.

Altıncı madde : Hükümet tasarısının 10 ne

maddesi olan bu maddede genel direktör yardımcılarında birinin behemahal «hekim» olması lüzumlu görüldüğünden birinci fıkraya bu yolda bir ibare eklenmiştir.

7, 8 ve 9 neu maddeler : Tasarımın 11, 12 ve 13 neu maddeleri bir iki kelimenin Türkçeleştirilmesinden sonra olduğu gibi kabul edilmiştir.

Onuncu madde : Tasarımın 16 ncı maddesi olan bu maddenin (A) fıkrasında danışma kuruluna katılacak temsilcinin il genel meclisinden olması lüzumlu görülmüş ve fıkra genel meclis kelimelerinin ilâvesiyle açıklanmıştır.

Maddenin (B) fıkrasında gerek Ticaret ve Sanayi odalarından gerek işçi teşekküllerinden gelecek temsilcilerin sıra ile bütün memleket bölgesinden münavebe ile gelmesinin faydalı olacağı mülâhaza edilmiş fıkraya (münavebe usulü ile) kelimeleri ilâve edilmiştir.

Onbirinci madde : Tasarımın 15 ncı maddesi olduğu gibi kabul edilmiştir.

Onikinci madde : Tasarımın 16 ncı maddesini teşkil eden bu madde, yolluk tabirine ikamet yevmiyesinin de dâhil bulunduğu manası verilmiştir. Maddenin son fıkrasına vuzuh vermek maksadıyla bir takdim tehir yapılmış ve bu değişiklikler ile madde kabul olunmuştur.

13, 14 neu madde : Tasarımın 17 ve 18 ncı maddeleri olduğu gibi kabul olunmuştur.

15 ncı madde : Hususi fabrikaların bina ve tesis yapmak teşebbüslerini sağlamak maksadıyla tasarımı 19 neu maddesinin yazılış şekli değiştirilmiştir.

16, 17 ncı madde : Tasarımın 20, ve 21 ncı maddeleri, mevcut birkaç kelime türkçeleştirilerek, olduğu gibi kabul edilmiştir.

18 ncı madde : Kanunun yayın tarihini tesbit eden tasarımı 22 ncı maddesi, 1 Ocak 1946 ya kadar yasalanamaz kaygısıyla, değiştirilmiş ve

yayın tarihinden sonra yürürlüğe girmesi kabul edilmiştir.

19 neu madde : Tasarımın 23 neu maddesi olduğu gibi kabul edilmiştir.

Yukarıdaki değişiklikler ile bu kanunu kabul eden Komisyonumuz, kurumun faaliyeti için, Bütçe kanununun 868 ncı «mahsus kanunları gereğince verilecek ödenekler» bölümünde mevcut 600 000 liradan 300 000 lirasını, Çalışma Bakanlığının teklifi üzerine, iş ve işçi bulma kurumuna ayırmağı uygun görmüş ve bu yolda tasarımı sonuna geçici bir madde eklenmesine karar vermiştir.

Kamutaya gönderilmek üzere Yüce Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon Reisi	Sözcü	Kâtip
Ankara	Giresun	Niğde
M. Eriş	Necmi Osten	II. Ulusoy
Antalya		Gaziantep
N. Aksok		Dr. Abdürrahman Melek
Giresun	Hatay	Hatay
Ayet Sayar	Hamdi Selçuk	B. S. Kunt
Kayseri	Kırşehir	Konya
A. H. Kalaç	Ş. Torgut	Dr. O. Ş. Uludağ
Manisa	Maraş	Ordu
Dr. S. Kâatçılar	R. Kaplan	M. Yarımbıyık
Siird		Sinob
E. Kılıçcıoğlu		Dr. B. Kökdemir
Sinob	Trabzon	Trabzon
C. Atay	Dr. S. Anamur	L. Yavuz
Urfa		Zonguldak
K. Berker		A. R. İncecaemdaroğlu
	Zonguldak	
	Ş. Tansan	

Kurumun İş Kanunu şümülünün dışında kalan işlere karışmasına taraflı değilim.

Tokad Milletvekili

A. Galip Pekel

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İş ve işçi bulma kurumu kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 3008 sayılı İş Kanununun 63, 64, 69 ncu maddeleri hükümlerine göre iş ve işçi bulma faaliyetlerini ve bunlarla ilgili diğer ödevleri, yerine getirmek üzere iş ve işçi bulma kurumu vücuda getirilmiştir. Kurum, bu görevini İş Kanununun şumulüne bağlı kalmaksızın her türlü iş ve işçi isteyenlere şâmil olarak, düzenler ve yürütür.

Bu kanunda geçen «İşçi» sözü bedence veya fikirce çalışmak üzere iş isteyen kimseyi ifade eder.

Kurum, bu kanun ve özel hukuk hükümlerine tâbidir. Malî ve idari bakımdan muhtardır ve tüzel kişilikte bir Devlet kurumudur.

MADDE 2. — 3008 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesi gereğince anılan kanunun uyu alanı dışında kalan memur ve hizmetlilere ait görevler hakkında bu kanun hükümleri yürütülmez.

MADDE 3. — Kurum, birinci maddede yazılı görevlerin yerine getirilmesinde memleketin ekonomik imkânları ve ilgililerin ihtiyaçlarıyla bağlı olup iş ve işçi isteyenlerin taleplerini karşılayamamaktan dolayı sorumlu olmaz.

Kurum, iş ve işçi bulma faaliyetleriyle aralarında bağıt münasebetiyle kurulmasına tavassut ettiği işveren, işveren vekili veya işçilerin bu yüzden vâkı olduğu ileri sürülecek zarar ziyan iddialarından da sorumlu değildir.

MADDE 4. — Kurum iş ve işçi bulma görevini yaparken ilgililer arasında herhangi bir fark gözetmeksizin tarafsız ve eşit muamele yürütür. Şu kadar ki, muayyen bir işe aynı derecede elverişli işçiler arasında :

- a) Kıdem tevsik edici karnesi bulunmak;
- b) Aile mükelefiyeti bulunmak;
- c) Askerlikten yeni terhis edilmiş olmak;
- d) Kusuru olmaksızın uzun zaman işsiz kalmış bulunmak cihetleri tercih sırasının takdirdinde esas tutulur.

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

İş ve İşçi Bulma Kurumu kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun tasarısı

MADDE 1. — 3008 sayılı İş Kanununun 63, 64, 69 ncu maddeleri hükümlerine göre, iş ve işçi bulma faaliyetlerini ve bunlarla ilgili diğer ödevleri yerine getirmek üzere, iş ve işçi bulma kurumu vücuda getirilmiştir. Kurum bu görevini İş Kanununun şumulü dışında kalan her türlü iş ve işçi isteyenlere de şâmil olarak düzenler ve yürütür.

Kurum Çalışma Bakanlığına bağlı, tüzel kişilikte, malî ve idarî bakımdan muhtar bir Devlet kurumudur.

Kurum bu kanun ile özel hukuk hükümlerine bağlıdır.

MADDE 2. — 3008 sayılı İş Kanununun beşinci maddesi gereğince, genel, katma ve özel bütçelerle belediye bütçelerinden aylık veya ücret alan memurlar ve hizmetliler ile genel, katma ve özel bütçelere veya belediye bütçelerine ödenek konmak suretiyle doğrudan doğruya, yahut malî yardımda bulunarak dolayısıyla işletilen iş yerlerinde aylık veya ücretle idarî işlerle görevlendirilen memur veya hizmetlilere bu kanun hükümleri uygulanmaz.

MADDE 3. — Kurum, iş ve işçi isteyenlerin taleplerini karşılayamamaktan dolayı hukukan sorumlu değildir.

Kurum, işveren veya işveren vekili ile işçi arasında bağıt ilişiği kurulmasına aracılık ettiği hallerde, işveren veya işveren vekiliyle işçilerin bu bağıt dolayısıyla ileri sürecekleri zarar zıyanından da sorumlu değildir.

Hü.

İşçi istiyen işverenlerin taleplerinin karşılanmasında yürütülecek işin önem derecesi ve böyle bir tefrikin yapılması mümkün olmayan hallerde ise tarih sırasına bakılır.

MADDE 5. — İşveren veya işveren vekilinin işçi isteğinde bulunurken kuruma yaptığı yazılı beyanda bildirdiği ücret vesair haklara dair şartlar işçi lehine bir taahhüt olarak hüküm ifade eder. Şu kadar ki, bu beyana dayanarak işyerinin yürürlükteki dahilî talimatnamesinde yazılı şartların işçi aleyhine değiştirilmesi caiz değildir.

MADDE 6. — Kurum grev dolayısıyla ceza kovuşturmasına yol açmış iş bırakma hallerinde bu grevle ilgili işçilerin ve işyerini kapatmış olup (Lock-out) suçıyla hakkında kovuşturmaya girişilmiş olan işverenlerin dileklerini, bu hallerin devamınca, nazara almaz.

MADDE 7. — Kurum bir iş bağıtiyle çalışmakta olan işçiye iş bulma aracılığı yapmaz.

Ancak :

a) Muayyen müddetle bağıtları sona ermekte olan veya yaptıkları iş bitmek üzere bulunanlar;

b) Meşru mâzeretleri dolayısıyla işini veya işyerini değiştirmek zorunda kalanlar;

c) İş Kanununun 18 nei maddesine göre iş arama durumunda olanlar;

d) Meslekî kabiliyetleri bakımından daha elverişli oldukları işlerde çalışmak isteyenler; bu hükümden müstesnadır.

İşveren veya işveren vekilleri kurumun işçi bulmaya aracılık hususundaki hizmetlerini işlerini aksatmadan bir kısım işçilerini haksız bir surette işten çıkarmak maksadiyle kullanamazlar. Kurumca yapılan araştırma ve soruşturmalara göre böylece kötü niyetle hareket etmiş oldukları anlaşılınların işçi talepleri bir daha nazara alınmaz.

MADDE 8. — Kurum tarafından kendisine iş bulunmuş ve İş Kanununun 71 nei maddesine göre Devlet taşıt vasıtalarında yarım ücretle yolculuk yapması sağlanmış olan kimse makbul mazereti olmaksızın, gönderildiği işyerine gitmediği veya altı ay geçmeden bu işten mazeretsiz ayrıldığı takdirde, kendisine yeniden iş bulun-

Geçici K.

MADDE 4. — İşveren veya işveren vekilinin işçi isteğinde bulunurken kuruma yaptığı yazılı beyanda bildirdiği ücret vesair haklara dair şartlar işçiden yana bir taahhüt olarak hüküm ifade eder. Ancak, bu beyanla iş yerinin yürürlükte olan iş yönetmeliğinde yazılı şartlar işçiye karşı değiştirilemez.

Hü.

ması hususunda Kurumun aracılığından bir yıl müddetle faydalanamaz.

Kendisine Kurumca gönderilen işçiyi mazeretsiz işe almayan veya altı ay zarfında işten çıkaran işveren veya işveren vekili de bir yıl müddetle Kurum vasıtasıyla iş bulma hakkından mahrum olur.

Yukarda gösterilen altı aylık mühletin başlangıcı işçinin işyerinin bulunduğu yere varması lâzımgelen tarihten başlar ve altı ay içinde iş bağrının süresinin sona ermesi veya işin bitmesi halinde yukarıki fıkralardaki hükümler uygulanmaz.

Yol parası vesair masraflarla akdin feshinden doğan zararlara ait olarak işçi ve işvereneden her birinin diğerinden tazminat istemek hakkı mahfuzdur.

MADDE 9. — İşverenlerin Kurumdan isteyecekleri işçiler için yol parası ile diğer umumî masraflarını karşılamak üzere gereken miktarda avans vermeleri şarttır. Kurum bu avansları işverenlerden alıp işçilere vermeğe aracılık eder. Ancak bundan dolayı işverenlere karşı sorumlu olmaz.

Şu kadar ki yol parasının ödenmesi hususunda işçi ile işverenin serbesçe anlaşabilecekleri hakkındaki hüküm mahfuzdur.

MADDE 10. — Genel Müdürlük kuruluşu, Genel Müdür ile iki yardımcısından ve Genel Merkez kuruluşu ile şubelerinden tereküp eder.

Kurumun şubelerinin nerelerde kurulacağı ve her bir şubenin hangi il veya belediyelerin sınırları içinde faaliyette bulunacağı Genel Müdürlüğün teklifi ve Çalışma Bakanlığının kararıyle tesbit olunur.

MADDE 11. — Genel Müdür, kurumun bütün işlerini yürütür ve mahkemelerle adalet ve idare makamlarına ve gerçek ve tüzel kişilere karşı kurumu temsil eder.

Genel Müdür ile Genel Müdür yardımcıları Çalışma Bakanının teklifi üzerine müşterek karar ile tâyin olunur.

MADDE 12. — Kurumun 3659 sayılı kanunun ikinci maddesindeki cetvelin 6 ncı derecesine kadar olan memurları Genel Müdürün tek-

Gecici K.

MADDE 5. — İşverenlerin, kurumdan isteyecekleri işçiler için yol parası ile türlü genel giderleri karşılamak üzere, gereken miktarda avans vermeleri şarttır. Kurum, bu avansları işverenlerden alıp işçilere vermeğe aracılık eder.

MADDE 6. — Genel Müdürlük kuruluşu, Genel Müdür ile iki yardımcısından ve Genel Merkez kuruluşuyle şubelerden meydana gelir. Yardımcılardan birinin hekim olması şarttır.

Kurum şubelerinin nerelerde kurulacağı ve her bir şubenin hangi il veya belediyelerin sınırları içinde faaliyette bulunacağı Genel Müdürlüğün teklifi ve Çalışma Bakanlığının kararıyle belirtilir.

MADDE 7. — Genel Müdür, kurumun bütün işlerini yürütür ve mahkemelerle adalet ve idare makamlarına ve gerçek ve tüzel kişilere karşı kurumu temsil eder.

Genel Müdür ile Genel Müdür yardımcıları Çalışma Bakanının teklifi üzerine müşterek karar ile nasbolunur.

MADDE 8. — Kurumun, 3659 sayılı kanunun ikinci maddesindeki cetvelin altıncı derecesine kadar olan, memurları genel müdürün tek-

Hü.

lifi üzerine Çalışma Bakanlığınca, bunlardan başka memur ve hizmetlileri Genel Müdür tarafından tâyin olunur.

MADDE 13. — Kurumun memurlarının aylıkları hakkında 3659 sayılı kanun hükümleri uygulanır.

Kurumun, memur ve hizmetlileri, geçici maddeleri uygulanmamak üzere 4222 sayılı kanun hükümleri gereğince emeklilik hakkından faydalanırlar.

MADDE 14. — Danışma kurulu:

A) İşçi çalıştıran müesseselerin bağlı bulunduğu Bakanlıklar ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının ve kuruma yardım ödeneği veren il ve belediyelerin birer temsilcileri;

B) Çalışma Bakanlığınca uygun görülecek ticaret ve sanayi odalarıyla, işçi teşekkülleri temsilcilerinden teşekkül eder. İşçi ve işverenlerin temsili üyelerinin görev süreleri üç yıldır.

Çalışma Bakanı veya görevlendireceği kimse Danışma Kuruluna başkanlık eder.

Kurul, Çalışma Bakanlığının daveti üzerine senede bir defa âdiyen ve lüzum görüldükçe her zaman olağanüstü olarak toplanır.

MADDE 15. — Danışma Kurulu, kurumun faaliyet mevzuu ile ilgili meseleleri inceliyerek bu hususta Bakanlığa tekliflerde bulunmak ve Bakanlıkça verilecek konular hakkında görüşünü bildirmekle görevlidir.

MADDE 16. — Danışma Kurulu üyelerinden 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi olupta toplantılara Ankara dışından geleceklere kanuni yollukları kurum tarafından verilir. Bunların dışında kalanlara Çalışma Bakanlığınca konulacak esaslara göre yolluk ödenir.

İşçi üyeler ayrıca işlerinden ayrıldıkları günden işbaşına dönmeleri gereken güne kadar geçen iş günleri için ilgili işyerlerinden kendilerine ödenmemiş olan gündelikleri de İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından ödenir.

Danışma Kurulunun işçi üyelerinin iş bağlantıları her işçinin kurul toplantılarına katılmak için çalıştığı işyerindeki asıl işinden ayrıl-

Geçici K.

lifi üzerine Çalışma Bakanlığınca; bunlardan başka memur ve hizmetlileri Genel Müdür tarafından nasbolunur.

MADDE 9. — Kurum memurlarının aylıkları hakkında 3659 sayılı kanun hükümleri uygulanır.

Kurumun memur ve hizmetlileri, geçici maddeleri uygulanmamak üzere, 4222 sayılı kanun hükümleri gereğince emeklilik hakkından faydalanırlar.

MADDE 10. — Danışma Kurulu:

A) İşçi çalıştırılan müesseselerin bağlı bulunduğu Bakanlıklar ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının ve kuruma yardım ödeneği veren il genel meclisiyle belediyelerin birer temsilcilerinden;

B) Çalışma Bakanlığınca uygun görülecek münavebe usulüyle ticaret ve sanayi odalarıyla, işçi kurumları temsilcilerinden;

Meydana gelir.

İşçi ve işverenlerin temsili üyelerinin görev süreleri üç yıldır.

Çalışma Bakanı veya görevlendireceği kimse Danışma Kuruluna başkanlık eder.

Kurul, Çalışma Bakanlığının çağırısı üzerine yılda bir defa âdiyen ve lüzum görüldükçe her zaman olağanüstü toplanır.

MADDE 11. — Danışma Kurulu, kurulun faaliyet konusu ile ilgili meseleleri inceliyerek bu hususta Bakanlığa tetkiklerde bulunmak ve Bakanlıkça verilecek konular hakkında görüşünü bildirmekle görevlidir.

MADDE 12. — Danışma Kurulu üyelerinden 3656 ve 3659 sayılı kanunlarla ilgisi olupta toplantılara Ankara dışından geleceklere kanuni yollukları kurul tarafından verilir. Bunların dışında kalanlara Çalışma Bakanlığınca konulacak esaslara göre yolluk ödenir.

İşçi üyelerin, ayrıca işlerinden ayrıldıkları günden işbaşına dönmeleri gereken güne kadar geçen iş günleri için, ilgili işyerlerinden kendilerine ödenmemiş olan gündelikleri de İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından ödenir.

Her işçinin kurul toplantılarına katılmak için çalıştığı işyerindeki asıl işinden ayrılması dolayısıyla, Danışma Kurulunun işçi üyelerinin

Hü.

ması dolayısıyla işveren veya işveren vekili tarafından bozulamaz.

MADDE 17. — Kurumun gelirleri şunlardır:

- A) Her yıl Çalışma Bakanlığı bütçesinde İş ve İşçi Bulma Kurumuna yardım adıyla açılacak özel bölüme konulacak ödenek;
- B) 14 ncu madde gereğince kurumun şubesinin açılmasına karar verilen yerlerdeki il ve belediyelerin bütçelerine gelirlerinin yüzde birinden çok olmamak üzere konulacak ödenekler;
- C) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılacak bağışlar ve vasiyetler;
- D) Diğer çeşitli gelirler.

MADDE 18. — Kurumun yönetim giderleri bütçesiyle memur ve hizmetlilerinin kadroları her yıl Çalışma Bakanlığınca tespit edilerek Bakanlar Kurulunca onanır.

MADDE 19. — Kurumun faaliyet konusu ile ilgili bina ve tesislerin vücuda getirilmesi Çalışma Bakanlığının tasvibine bağlıdır.

MADDE 20. — İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Muhasebe, Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanunları hükümlerine ve Sayıştayın vize denetlemesine tâbi değildir.

MADDE 21. — Kurumun hesapları biri Maliye diğeri Çalışma Bakanlığınca her yıl başında birer yıl için tâyin edilen iki murakıptan mürekkep bir heyet tarafından murakabe olunur.

Murakıplar Kurumun mevcutlarını her türlü muamelelerini tetkik ve murakabe ile mükelleftirler. Üç ayda bir muamelât hakkında Maliye ve Çalışma Bakanlıklarına birer rapor verirler. Her yıl sonunda Kurumun geçen yıl bütçe hesabı bu iki murakıba Sayıştayca tâyin edilecek bir murakıptan da iştirakiyle kurulacak bir heyet tarafından nihayet dört ay zarfında tetkik olunduktan sonra hazırlayacakları müşterek raporun birer sureti Maliye ve Çalışma Bakanlıklarınca Sayıştay Başkanlığına verilir. Ve bir ureti de Çalışma Bakanlığının gelecek yıl bütçe lâyhasına eklenir.

Daimî murakıplerin ücretleri Kurumun kadrosıyla tâyin olunur. 3656 ve 3659 sayılı Kanunlara tâbi memurlardan birisinin bu göreve tâyini halinde kendilerine, uhdelerinde başkaca ikinci

Geçici K.

iş bağıtları, işveren veya işveren vekili tarafından bozulamaz.

MADDE 13. — Kurumun gelirleri şunlardır:

- A) Her yıl Çalışma Bakanlığı bütçesinde İş ve İşçi Bulma Kurumuna yardım adıyla açılacak özel bölüme konulacak ödenek;
- B) Ondördüncü madde gereğince kurumun şubesinin açılmasına karar verilen yerlerdeki il ve belediyelerin bütçelerine gelirlerinin yüzde birinden çok olmamak üzere konacak ödenekler;
- C) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılacak bağışlar ve vasiyetler;
- D) Diğer çeşitli gelirler.

MADDE 14. — Kurumun yönetim giderleri bütçesiyle memur ve hizmetlilerinin kadroları her yıl Çalışma Bakanlığınca belirtilerek Bakanlar Kurulunca onanır.

MADDE 15. — Kurumca faaliyet konusuyla ilgili bina ve tesislerin vücuda getirilmesi Çalışma Bakanlığının tasvibine bağlıdır.

MADDE 16. — İş ve işçi bulma kurumu Muhasebe Umumiye, Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanunları hükümlerine ve Sayıştayın vize denetlemesine bağlı değildir.

MADDE 17. — Kurumun hesapları biri Maliye diğeri Çalışma Bakanlığınca her yıl başında birer yıl için tâyin edilen iki denetçiden mürekkep bir heyet tarafından denetlenir.

Denetçiler kurumun mevcutlarını her türlü işlemlerini incelemek ve denetlemekle ödevlidirler. Üç ayda bir işlemler hakkında Maliye ve Çalışma Bakanlıklarına birer rapor verirler her yıl sonunda kurumun geçen yıl bütçe hesabı bu iki denetçiye Sayıştayca gösterilecek bir denetçinin de katılmasıyla kurulacak bir heyet tarafından en geç dört ay içinde incelendikten sonra hazırlayacakları müşterek raporun birer örneği Maliye ve Çalışma Bakanlıklarınca Sayıştay Başkanlığına verilir. Bir örneği de Çalışma Bakanlığının gelecek yıl bütçe tasarısına eklenir. Sürekli denetçilerin ücretleri kurumun kadrosıyla gösterilir.

3656 ve 3659 sayılı kanunlar ile ilgili memurlardan birinin bu göreve nasbı halinde kendilerine, uhdelerinde başkaca ikinci bir görev bulun-

113.

bir görev bulunmamak şartıyla, ayda 100 lira ücret verilir.

MADDE 22. — Bu kanun 1 Ocak 1946 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 23. — Bu kanun hükümleri Bakanlar Kurulunca yürütülür.

Başbakan	Adalet Bakanı
<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>R. Türel</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>A. R. Artunkal</i>	<i>Hilmi Uran</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>H. Saka</i>	<i>N. E. Sumer</i>
Millî Eğitim Bakanı V.	Bayındırlık Bakanı
<i>Hilmi Uran</i>	<i>Sirri Day</i>
Ekonomi Bakanı	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
<i>Fuad Sirmen</i>	<i>Dr. S. Kovak</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>Suad H. Ürgüblü</i>	<i>S. R. Hatipoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>R. Karadeniz</i>
Çalışma Bakanı	
<i>Dr. S. İsmak</i>	

Geçici K.

mamak şartıyla, ayda yüz lira ücret verilir.

GEÇİCİ MADDE — 1946 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvelin 868 nci «Mahsus kanunları gereğince verilecek ödenekler» bölümündeki ödenekten 300 000 lirası iş ve işçi bulma kurumuna yardım olarak verilir.

MADDE 18. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 19. — Bu kanun hükümleri Bakanlar Kurulunca yürütülür.